

EESTI KÕRG- JA KUTSEHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR

Kutseõppe kvaliteedi hindamine
Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse
majandusarvestuse ja maksunduse
õppekavarühma
hindamisaruanne

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

„Kutsehariduse kvaliteedi hindamine ja kindlustamine“

2021. aasta

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Üldosa	4
3. Majandusarvestuse ja maksunduse õppekavarühma analüüs hindamisvaldkondade lõikes	7
3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus.....	7
3.2 Õppimine ja õpetamine	12
3.3 Õpetajad.....	22
4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused majandusarvestuse ja maksunduse õppekavarühmas	25

1. Sissejuhatus

Kutseõppe kvaliteedi hindamise eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut ning suurendada kutsehariduse usaldusväärsust.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine võimaldab

- koolil saada tagasisidet õppeprotsessi kvaliteedi kohta ja soovitusi selle arendamiseks ning kasutada sõltumatu välishindamise tulemusi kooli strateegilises juhtimises;
- informeerida huvigruppe (õppijad, töömaailm, riik, ühiskond laiemalt) kutseõppe vastavusest siseriiklike nõuete, arengukavaliste eesmärkide, töömaailma vajaduste ja õppijate ootustega.

Hindamiskomisjoni eesmärk on analüüsida õppe kvaliteeti õppekavarühmas ning anda analüüsi põhjal soovitusel õppe kvaliteedi parendamiseks. Hindamiskomisjoni analüüsi aluseks on õppekavarühma eneseanalüüs, õppe tulemuslikkuse näitajad õppekavarühma õppekavadel ning hindamiskülastusel kogutud andmed. Õppe kvaliteeti analüüsitakse hindamisvaldkondade kriteeriumide lõikes.

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) moodustas hindamiskomisjoni, kuhu kuuluvad õppekavarühmale vastava valdkonna tööandjate esindajad ning kutseõppe eksperdid. EKKA kooskõlastas hindamiskomisjoni koosseisu kooliga. EKKA juhatajakorraldusega kinnitati hindamiskomisjoni koosseis:

Malle Post	tööandjate esindaja, SA EXPO 2020 Dubai Eesti esinduse raamatupidaja, komisjoni esimees
Reet Taimsoo	kutseõppe ekspert, EKKA kutseõppe hindamisjuht, komisjoni sekretär
Tiiu Tasane	tööandjate esindaja, Azets Insight OÜ, raamatupidamise osakonnajuht

Hindamisprotsessi ja külastuse kirjeldus

Hindamiskomisjoni liikmed läbisid EKKA korraldatud kutseõppe kvaliteedi hindamise koolituse. Komisjoni liikmed töötasid läbi kooli eneseanalüüsi aruande. Hindamiskülastust ettevalmistava koosoleku käigus koostas komisjon esialgse külastuskava, mis kooskõlastati kooli ja EKKAga. Komisjoni liikmed leppisid kooli eneseanalüüsi aruande põhjal kokku täpsustamist vajavad teemad ning sellekohased küsimused iga vestluse jaoks. Komisjonis lepitati kokku tööjaotus ja ülesanded hindamiskülastuse ajaks.

Hindamiskülastus toimus virtuaalselt ja vestlused toimusid kolmel päeval: 14.04.2021 vestlus kooli tugisüsteemi esindajatega ning 20. ja 21.04.2021 vestlused õpetajate, õpilaste, kooli juhtkonna esindajate, tugikeskuse töötajate ja praktikakohtade esindajatega.

Komisjon vestles järgmiste praktikaettevõtete esindajatega:

- Alvina Trading OÜ
- Elamu Teenused Osaühing
- Brainella OÜ
- Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond

Komisjoni tähelepanekud ja hinnangud õpikeskkonna kohta põhinevad ennekõike eneseanalüüsi arandel ja vestlustel, mida toetas kooli esitatud video. Komisjon viis läbi kõik ajakavas kokku lepitud vestlused ja tutvus kooli esitatud dokumentidega.

Külustus kulges ladusalt, sest oli kooli poolt hästi ette valmistatud, vestlustel osalejad tundsid oma vastutusvaldkonda ja olid kohtumiseks ette valmistunud. Probleeme ei esinenud.

Komisjoni koosolekul lepidi kokku ülesanded aruande struktuuri osas ja komisjoni arvamuste põhjal koostati aruande esmane variant. Komisjon arutas liikmete seisukohti ja jõudis koostöös ühistele järeldustele, mis väljenduvad aruandes.

EKKA esitas esmase aruande koolile 21. 05.2021. Aruande lõpliku variandi koostamisel võttis komisjon arvesse kooli kommentaare. Komisjon esitas lõpparuande EKKAle 8. 06.2021.

2. Üldosa

2016. a ühinesid Ida-Virumaa Kutsehariduskeskusega (IVKHK) Narva Kutseõppekeskus ja Sillamäe Kutsekool. Õpe toimub eesti ja vene keeles ning kolmes õppekohas – Narvas, Jõhvis ja Sillamäel. Kooli juhtimine toimub Sillamäel. IVKHK on suuruselt teine kutseõppeasutuse Eestis. Koolis õpib seisuga 13.09.2020 kokku 23 õppekavarühmas 2391 õppurit, neist 1241 kutsekeskharidusõppes, 49 õppijat on väljastpoolt Eestit.

Kooli missioon:

Parimate oskustega asjatundjate koolitamine koosmeeles õpilaste ja tööandjatega.

Kooli visioon:

Rahvusvaheliselt tegus, mitmekeelne, paindlikku elukestvat õpet pakkuv hariduskeskus.

Kooli põhiväärtused:

Positiivsus – õpetame ja õpime rõõmuga, keskendume lahendustele, mitte probleemidele.

Ausus ja usaldus – peame lugu üksteisest, õpilastest ja partneritest, suhtleme siiralt ja heasoovlikult, kui kritiseerime, siis konstruktiivselt ja oskame vajadusel vabandada.

Pädevus ja tegusus – oleme pühendunud ja seame kõrgeid eesmärke, julgeme võtta vastutust ja viime alustatu lõpuni.

Koostöö ja avatus – otsime koos lahendusi, jagame üksteisega oma kogemusi ja ideid, toetame ja tunnustame üksteist, õpilasi ja partnereid.

Tabel 1. Ülevaade hinnatavatest majandusarvestuse ja maksunduse õppekavadest

Õppekava, õppevorm	Struktuuriüksus		Õppekoht	Õppekavade eest vastutav isik
	enne 01.02.2019	alates 01.02.2019		
raamatupidaja, tase 5, kutseõppe esmaõpe; statsionaarne koolipõhine õpe	Jõhvi õppekoha majanduserialade valdkond	IVKHK majanduserialade valdkond	Jõhvi	Natalja Redean, majanduserialade juht, natalja.redean@ ivkhk.ee
	Narva õppekoha teeninduserialade valdkond		Narva	

Allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

Tabel 2. Ülevaade hindamisperioodil rakendatud õppekavadest

Õppekava nimetus	kvalifikatsiooni tase	kood EHISes	maht (EKAP)	rakendumine	õppevorm	link õppekavale
Raamatupidaja	452, viienda taseme kutseõppe esmaõpe	157248	120	19.06.2017	statsionaarne koolipõhine õpe	õppekava rakenduskavaga
Majandusarvestus	412, kutseõpe keskhariduse baasil	85475	120	5.09.2014-04.09.2017	statsionaarne koolipõhine õpe	õppekava on suletud

Allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

Tabel 3. Õppekaval alustanute ja lõpetanute arvud õppeaastate ja õppekohtade kaupa

	vastuvõtt 2015/16		vastuvõtt 2016/17		vastuvõtt 2017/18		vastuvõtt 2018/19		vastuvõtt 2019/20		20/21
	alustanud	lõpetanud	alustanud	lõpetanud	alustanud	lõpetanud	alustanud	lõpetanud	alustanud	lõpetanud	alustanud
Raamatupidaja tase 5											
Narva	24	20	21	14	15	11	22	15	29		24
Jõhvi	19	11	21	6	19	4	-		-		26
% Narva		83		66		73		68			
% Jõhvi		58		28,5		21					

Allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

Jõhvi õppekohas 2018/19 ja 2019/20 õa vastuvõttu ei toimunud. 2020/2021 õa toimus vastuvõtt kahes õppekohas - Narva ja Jõhvi. Õppetöö toimub Jõhvi õppekohas eesti ja Narva õppekohas vene keeles. Alates 2021/2022 õ-a toimub vastuvõtt Jõhvi ja Narva õppekohas üle aasta.

Tabel 4. Täiendusõppe kursused

Nr	Kursuse nimetus	aasta	sihtrühm	maht tundides	alustanud (arv)	lõpetanud (arv)
1	Raamatupidaja täiendkoolitus: raamatupidamistarkvara Infotec	2015	ESF programmis osalejad	40	14	13
2	Raamatupidamine alustavale ettevõtjale	2016	Töötukassa saadetud inimesed	120	1	1
3	Raamatupidamine väikeettevõttes	2016	ESF programmis osalejad	80	16	16
4	Raamatupidamisprogrammi 1C kasutamine	2016	ESF programmis osalejad	68	16	14
5	Raamatupidamine väikeettevõttes	2017	ESF programmis osalejad	120	32	10

6	Raamatupidaja 5. taseme kutseksamiks ettevalmistamine	2017	ESF programmis osalejad	80	18	16
7	Raamatupidamine alustavale ettevõtjale	2017	ESF programmis osalejad	60	34	30
8	FIE raamatupidamisarvestus	2017	ESF programmis osalejad	40	15	15
9	Finantsjuhtimine ja majandusarvestus väikeettevõtjale	2018	ESF programmis osalejad	80	38	31
10	Raamatupidaja ettevalmistamine 5. taseme kutseksamiks	2018	ESF programmis osalejad	80	17	17
11	Väikeettevõtte finantsjuhtimine ja majandusarvestus	2018	ESF programmis osalejad	120	32	30
12	Praktiline raamatupidamine veebipõhise raamatupidamistarkvara abil	2018	ESF programmis osalejad	60	15	14
13	Väikeettevõtte raamatupidamine	2019	Töötukassa saadetud inimesed	100	4	4
14	Väikeettevõtte finantsjuhtimine ja majandusarvestus	2019	ESF programmis osalejad	120	58	51
15	Raamatupidaja tase 5 kutseksamiks ettevalmistamine	2019	ESF programmis osalejad	80	18	18
16	FIE raamatupidamisarvestus	2019	ESF programmis osalejad	40	19	19
17	Raamatupidaja täiendkoolitus: palgaarvestus ja maksud	2019	ESF programmis osalejad	120	18	18
18	MS Excel raamatupidajatele	2019	Töötukassa poolt saadetud inimesed	30	1	1
19	Praktiline raamatupidamine veebipõhise raamatupidamistarkvara abil	2019	ESF programmis osalejad	60	17	16
20	Praktiline raamatupidamine SmartAccounts programmi abil	2020	ESF programmis osalejad	32	17	17
21	FIE raamatupidamisarvestus	2020	Töötukassa saadetud inimesed	24	2	2
22	FIE raamatupidamisarvestus	2020	„ ESF programmis osalejad	40	35	35
23	Väikeettevõtte finantsjuhtimine ja majandusarvestus	2020	ESF programmis osalejad	100	60	45
24	Väikeettevõtte raamatupidamine	2020	Töötukassa saadetud inimesed	100	3	3

25	Raamatupidaja täiendkoolitus: maksudeklaratsioonide koostamine	2020	ESF programmis osalejad	48	17	17
26	Praktiline raamatupidamine veebipõhise raamatupidamistarkvara abil	2020	ESF programmis osalejad	60	18	17

Allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

3. Majandusarvestuse ja maksunduse õppekavarühma analüüs hindamisvaldkondade lõikes

Hindamisvaldkonnad on:

- õppekavad ja õppekavaarendus,
- õppimine ja õpetamine,
- õpetajad.

3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus

Analüüs

Hindamiskriteeriumid

1. Õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust;
2. Õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel.

3.1.1 Õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust

Majandusarvestuse ja maksunduse õppekavarühmas on rakendatud üks õppekava: raamatupidaja, tase 5, mida rakendatakse alates 2017. aastast. Varemalt toimus õppetöö majandusarvestuse õppekaval, mis on nüüdseks suletud. Kooli eneseanalüüsist selgus, et raamatupidaja, tase 5 õppekava valmis aastal 2015 koostöös teiste kutsekoolidega SA Innove eestvedamisel. Alates 2018/19 õa-st toimub õppekavarühmas õppetöö kahes õppekohas ühe õppekava alusel. Õpe toimub statsionaarses koolipõhises õppevormis, Narvas on õppekeeleks vene keel ning õpe toimub päevase õppena, Jõhvis on õppekeel eesti keel ning õpe on korraldatud sessioonidena.

Toetudes OSKA arvestusala uuringule on Haridus- ja Teadusministeerium vähendanud raamatupidaja õppekavade koolituskohtade arvu ning arvestusala kutseõppega seotud koolide arvu. Kuna IVKHKle raamatupidaja õppekavade koolituskohti edaspidiseks eraldatud ei ole, plaanib kool 2021/22 õppeaastal avada raamatupidaja, tase 5 tasulise õppe koolipõhises vormis venekeelse õppena Narva õppekohas. Seisuga 26. 04 2021 on vastav info ka kooli kodulehel olemas. Õpe kavatakse korraldada sessioonidena, sest see on töötavale täiskasvanule parim lahendus.

Vastutust õppekavarühma õppekavade ning rakenduskavade arendamise ja uuendamise eest jagavad erialade juht, kelle vastutusalasse kuuluvad kõik majanduse valdkonna õppekavad koolis, ja õppekavarühma juhtõpetaja. Erialade juht ja juhtõpetaja kaasavad arendustöösse õppekavarühma õpetajad ning arendamine toimub meeskonnatöona. Erialade juhi sõnul uuendatakse veel sel, 2021.

aastal, õppekava, sest moodul Karjääri planeerimine ja ettevõtlus asendatakse mooduliga Õpatee ja töö muutuv keskkonnas.

Kooli eneseanalüüsist selgus, et õppekava arenduse eesmärk on valmistada ette töötajaid eelkõige Ida-Viru maakonna majanduse toetamiseks. Kooli eneseanalüüs on öeldud, et Ida-Viru maakonna ettevõtetest õppima tulnud isikud on huvitatud raamatupidamise-alaste teadmiste omandamisest, et ettevõtte ei peaks kulutama ressursi lisatöötaja palkamisele. Komisjon soovib näha eriala lõpetajates potentsiaali pakkuda teenust ka mujal Eestis ja välismaal. Ida-Virumaal elades saab raamatupidaja digivahendeid kasutades töötada ettevõttes olenemata selle asukohast. Seda perspektiivi silmas pidades soovib komisjon õppekava arendamisel pöörata rohkem tähelepanu keele-, eriti riigikeele oskusele. Lõpetajate keeleoskuse, eeskätt riigikeele oskuse paranemine õppijate üldise toimetuleku ja konkurentsivõime tõstmiseks on välja toodud ühe eesmärgina ka kooli arengukavas, kuid konkreetseid tegevusi õppekavarühmas planeeritud ei ole. Komisjon soovib kaaluda vene õppekeele rühmas täiendava eesti keele õppe pakkumist, et aidata neil saavutada eesti keele tase, mis võimaldaks Eesti tööturul hakkama saada ja vajadusel ka edasi õppida. Keeleoskuse arendamise vajadus on olemas ka eesti õppekeele rühmas, kus puudulik eesti keele oskus on vestlustel saadud info põhjal sageli takistuseks õppe edukal lõpetamisel. Keeleõppeks on mitmeid võimalusi, mille hulgast kool peaks valima sobiva. Näiteks on võimalus kõrvuti erialase inglise keelega pakkuda valikmoodulina ka eesti keelt, korraldada täiendav keeleõpe koos teiste erialade õpilastega, õpetamisel rakendada lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õpe) meetodeid. Viimasena nimetatud võimalust toetab ka see, et eneseanalüüsi andmeil on osa kutseõpetajaid osalenud LAK-õppe koolitustel.

Valikmooduleid on õppekavas kokku 34 EKAPi ulatuses, õpilasel on kohustus valida valikmooduleid 19 EKAPi ulatuses, mis moodustab 15,8% õppekava mahust ja vastab nõuetele. Õppekava valikmoodulid on erialane inglise keel 4 EKAP, MTÜ ja SA raamatupidamine 4 EKAP, personalitöö 5 EKAP, projektijuhtimine 3 EKAP, ettevõtlusõpe 6 EKAP, FIE raamatupidamine 2 EKAP, erialane saksa keel 4 EKAP, uurimistöö alused 4 EKAP. Komisjoni hinnangul toetavad valikõpingud erialaseid õpinguid. Õppekavas on ära toodud võimalus valida valikõpinguid kooli teistest õppekavadest või teiste õppeasutuste õppekavadest kooli õppekorralduseeskirjas (ÕKE) sätestatud korras. ÕKE on kooli kodulehel kättesaadav ja valikõpingute valimise kord on seal kirjas.

Vestlusel osalenud Narva õpilased ja vilistlased ei olnud teadlikud valikmoodulitest ega nende valiku võimalustest. Valiku oli ära teinud kool. Õppekavast ja dokumentidest ülevaate saamisel on puuduliku riigikeele oskusega õpilaste jaoks põhiliseks infoallikaks õpetajate ja grupijuhendajate suulised selgitused. Seepärast peab komisjon vastavasisulist kommunikatsiooni väga oluliseks. Jõhvi õppekoha õpilased ja vilistlased olid valiku võimalustest teadlikud ja tegid enda sõnul valiku grupina. Sealjuures andis Jõhvi põhiõpetaja neile soovitusi. Komisjon soovib parandada kommunikatsiooni, et valikmoodulite olemasolu ja valimise protsess oleks mõlema õppekoha õpilaste jaoks teada ja tagada, et õpilastel on võimalik valikmooduleid valida.

Eneseanalüüsi aruandes on parendusvaldkonnana välja toodud uute valikmoodulite koostamine ja rakendamine: raamatupidaja, tase 5 kutseksamiks valmistumine, tollindus, äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid, arvestusalane nõustamine. Õpetajate sõnul on valmimas tollinduse valikmoodul, mida nad loodavad lähiajal rakendada. Komisjon toetab õppekavarühma plaani koostada ja rakendada nüüdisaegseid tööturu vajadustele vastavaid valikmooduleid. Komisjon soovib kaaluda ka avaliku sektori raamatupidamise teema käsitlemist valikmoodulites, sest praegu pole seda ei õppekavas ega valikmoodulites.

Kool leiab eneseanalüüsist, et õppekava rakenduskavad peavad olema pidevas muutumises, mis tuleneb töömaailma vajadusest, ja on seadnud endale eesmärgiks õppekava ja rakenduskavade

vastavusse viimise töömaailma vajadustega. Takistuseks on eneseanalüüsi põhjal, et kokkusaamised tööandjatega on juhuslikud ja ei võimalda saada piisavalt informatsiooni nende vajaduste kohta. Komisjon soovib ühitada kokkusaamised tööandjatega näiteks praktika kaitsmisega ja kasutada tööandjatega suhtlemisel ka digivahendeid, mis võib aidata paindlikumalt ja ajasäästlikumalt koostööd teha. OSKA raporti põhjal muutub raamatupidaja roll rohkem ettevõtte juhtimise toetajaks ning vajatakse spetsialisti, kellel on andmete selekteerimise, analüüsi, sünteesimise, visualiseerimise ja selgitamise oskused. Tähtsad on laialdasemad keeleoskused, suhtlemis- ja esitlusoskus, koostöövalmidus, otsustusvõime. 2016. a OSKA uuringu järelduste paikapidavust kinnitab ka 2021. a avaldatud COVID-19 eriuuring. Komisjon soovib olemasoleva õppekava arendamisel toetuda nii OSKA raportile kui kooli partneritest tööandjate sisendile, tuues õppekavadesse raamatupidaja rolli muutumisega kaasas käivaid oskusi.

Kooli eneseanalüüsi aruandes toodud parendustegevuste plaanis on ära toodud kavatsus arendada Majandusarvestus digiajastul 5. taseme jätkuõppe õppekava. Kavatsuse juures ei ole konkreetset plaani, analüüsi õppekava vajaduse ega võimaliku sihtrühma kohta. Kuivõrd riiklikku rahastust valdkonnas koolil ei ole ja kool kavatseb kaasajastada olemasolevat õppekava, soovib komisjon kaaluda võimalust pakkuda pigem vastavasisulisi täienduskoolitusi. Sealjuures tuleks kaasata tööandjaid, et kindlaks teha tööturu vajadused raamatupidajate lisakompetentside osas. Komisjon soovib lähtuda OSKA uuringu ja [COVID-19 eriuuringu](#) tulemustest, mille põhjal kasvab raamatupidamise alal vajadus spetsiifilistest sisukoolitustest, samuti kliendi vajadustele kohandatud koolituste järele. Mikroettevõtte raamatupidajate multifunktsionaalse rolliga seoses on nende puhul vajadus ärianduse ja halduse alavaldkondade (personalitöö, dokumendihaldus, kvaliteedijuhtimine jne) koolituste järele.

Nagu kõigisse kooli õppekavadesse, on ka raamatupidaja õppekavasse lisatud valikmoodul „Digioskuste kujundamine“. Mooduli maht on kutseõppe õppekavadel 1 EKAP, kontakttunde on 12 ja need viiakse läbi kohe õppetöö alguses. Seoses COVID-19 pandeemiaga ja üleminekuga Tahvlisse vaadati 2020. a lõpus mooduli rakenduskava üle ja viidi sisse muudatused. Moodulis keskendutakse kooli õppeinfosüsteemi kasutamisele ja õppetöös kasutatavates digikeskkondades toimetulekule, kuid eriala digitaliseerimisega see seotud ei ole.

Eneseanalüüsis väidetakse, et õppekava arendamisel on pööratud erilist tähelepanu **valdkonna digitaliseerimise** teemadele ja toodud sisse raamatupidaja nõustaja rolli toetavaid teemasid. Kooli kodulehel olevas õppekavas ja rakenduskavas raamatupidaja kui nõustaja rolli mainitud ei ole. Moodulis Ettevõtluskeskkond ja ettevõtte rahandus on digipädevustele (IKT) pühendatud 3 EKAPit. Mooduli teemad on üldised, nt info haldamine, suhtlemine digikeskkonnas, kontoritöö tarkvara kasutamine, ja raamatupidamise valdkonna digitaliseerimist need ei sisalda. Vestlustel tõid õpetajad muudatusvajadusena välja, et valdkonna-spetsiifilised digilahendused ja digioskused peaksid palju tugevamalt õppekavas esindatud olema. Ka OSKA raport toob välja valdkonna-spetsiifiliste IKT-teadmiste ning -oskuste osakaalu suurendamise vajaduse, sh teadmised IKT rakendamise seonduvatest võimalustest ja ohtudest (nt küberturvalisus, andmekaitse) õppekavades. Õpetajad on vajaduse teadvustanud, kuid konkreetseid arendusi toimunud ega plaane koostatud ei ole. Komisjon soovib valdkonna-spetsiifiliste digilahenduste ja digioskuste osakaalu suurendamiseks õppekavas koostada konkreetne arendusplaan ja arendusse kaasata mõlema õppekoha õpetajad, tööandjad jt huvigrupid.

ÕKR-s koostatakse ja viiakse läbi **täienduskoolitusi** Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ raames ning töötukassa tellimisel. ESF projektide raames pakutud tasuta raamatupidamisalastel täiendusõppe kursustel on olnud arvukalt osavõtjaid ja nende arv on tõusutrendis. Töötukassa vahendusel kursustele tulnud inimeste arv on marginaalne, nt 2020. a viis inimest. Lõpetanute osakaal alustanutest on üldiselt väga kõrge. Aastal 2018 toimus 4 kursust 102 osalejaga, lõpetas 90% alustajatest. 2019. a toimus 7 kursust, alustas 135 osalejat, lõpetas keskmiselt 94%. 2020. a toimus 7 kursust, 152 inimest alustas, keskmiselt 89% lõpetas. Vestlustel selgus, et põhiliselt tulevad kursustele raamatupidajatena töötavad inimesed, kuid

on ka algajaid. Mõnikord lähevad osalejad pärast lõpetamist edasi õppima tasemeõppesse. Täienduskoolituse õppekavade koostamine ja arendamine kuulub elukestva õppe juhi vastutusvaldkonda, kes teeb seda koostöös erialajuhiga ja kutseõpetajatega. Täiendusõppe kursustel õpetavad õppekavarühma õpetajad, kaasatud on ka praktikuid väljastpoolt kooli (nt Brainella OÜ töötajaid). Koolituste väljatöötamisel on kasutatud tasemeõppe mooduleid. Korduvalt rakendatud koolitused käsitlevad väikeettevõtte ja FIE raamatupidamist, väikeettevõtte finantsjuhtimist ja majandusarvestust ning praktilist raamatupidamist raamatupidamistarkvara abil. Täienduskoolituste vajaduse suurenemist näevad vestlustel osalenud ennekõike seoses raamatupidamise digitaliseerimisega. E-kursuste pakkumine on õppekavarühmas arutelude teema, konkreetseid samme veel astunud ei ole.

3.1.2. Õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel

Kutseõppe õppekavadel õpivad täiskasvanud, kellel on omandatud kesk-, erialane või kõrgharidus. Õppijad on küll kõik täiskasvanud, kuid erinevas vanuses ja erineva õpikogemusega. Lähtuvalt sellest on rakenduskavades kirjeldatud erinevaid õppe- ja hindamismeetodeid, mida õpetaja saab vastavalt olukorrale rakendada. Õppemeetoditest on rakenduskavades nimetatud loeng, praktilised ülesanded, analüüs, situatsioonülesanded, juhtumianalüüs, ideekaart jne. Rakenduskavades on planeeritud ka rühmatööd ja arutelud. Õppes kasutatavad meetodid toetavad üldpädevuste arengut, nt rühmatööoskus, analüüsioskus ja suhtlusoskus.

Eneseanalüüsi põhjal näeb kool vajadust rakendada uusi õppemeetodeid, uuendada hindamisülesandeid ja viia need vastavusse hindamiskriteeriumiga. Planeeritud on korraldada vastavasisulisi koolitusi õpetajatele. Komisjon toetab seda plaani ja soovib kasutada ennekõike õpilaskeskseid aktiivõppe meetodeid, sh probleemõpet ja projektipõhist õpet, mis toetavad sügavat õppimist.

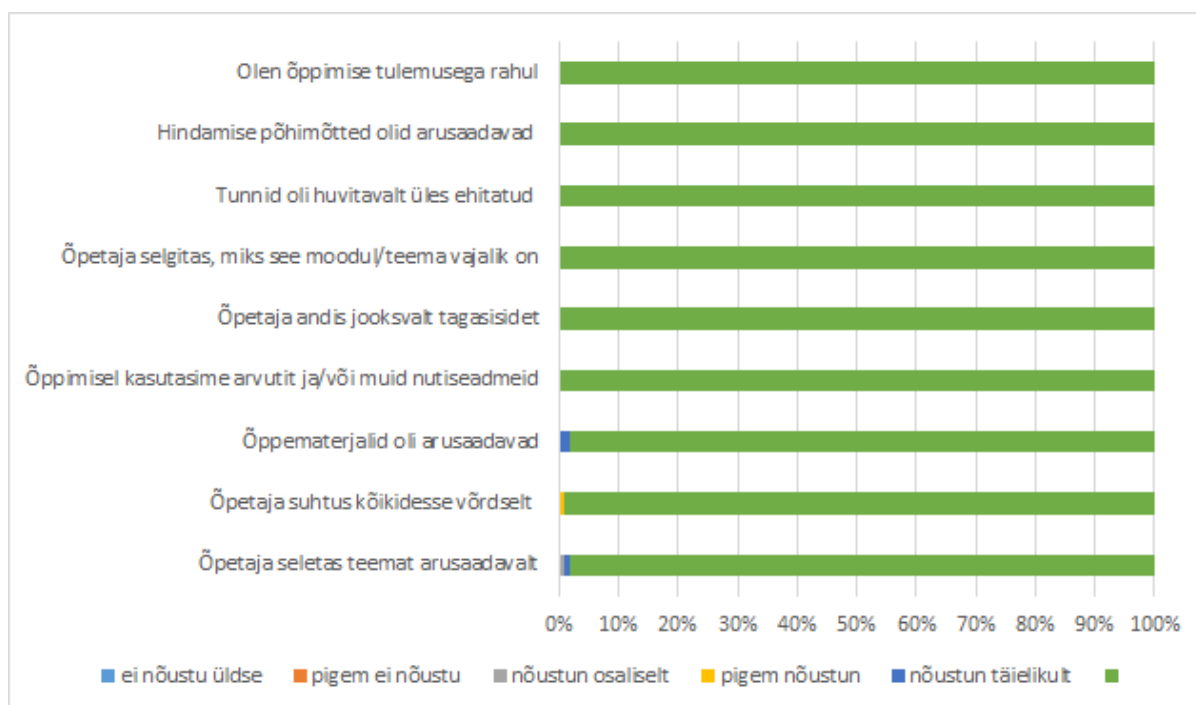
Hindamine toimub mitmeeristavalt, st lävendi ületamise põhjal otsustatakse, kas õpiväljundite saavutamine on arvestatud või mittearvestatud. Mõlema õppekoha õpetajad tõid välja, et eristav hindamine motiveeriks õpilasi rohkem ja annaks täpsemat infot soorituse kohta ning nad kaaluvad üleminekut eristavale hindamisele. Komisjon soovib õppes rohkem kasutada kujundavat hindamist, mis on oluliselt motiveerivam kui eristav hindamine ning võimaldab väga selgelt kirjeldada õppija arengut ja arenguvajadusi. Rakenduskavast selgub, et kasutatakse hindamismeetodeid, mis on kooskõlas õppemeetoditega, nt praktilist tööd, analüüsi, juhtumianalüüsi, õpimappi, situatsiooniülesandeid, probleemsituatsiooni lahendamist.

Õpilased ja õpetajad sõnasid, et distantsõppega kohaneti haridustehnoloogi toel kiiresti. Nii direktor kui õpetajad on ühel meelel, et COVID-19 pandeemiast tingitud distantsõppe vajadus näitas kätte nõrgad kohad õpetajate digioskustes ja sundisid kiiremale arengule kui see muidu oleks toimunud. Õpetajad nägid olukorra positiivset poolt ja leidsid, et nende digioskused on palju arenenud ja rakendatavad ka pärast pandeemiat. Vestlustel osalenud õpilased ütlesid, et said virtuaalkeskonnas hästi hakkama ja mõnele sobis selline õpe isegi paremini.

Kooli eneseanalüüsist selgub, et muudatusi rakenduskavades on tehtud koostöös teiste kutsekoolidega – teemad, alateemad, hindamiskriteeriumid, hindamisülesanded, õppemeetodid jne. Eneseanalüüsi ja vestluste põhjal toimub rakenduskavade ülevaatamine vastavalt vajadusele õppeaasta lõpus.

Õpilastel on võimalik anda kirjalikku tagasisidet mooduli lõpus siseveebis, alates 2020/21 õa Tahvlis. Tagasiside on anonüümne ja nähtav õpetajale ning erialade juhile. Nii eneseanalüüsi kui vestluste põhjal kasutavad õpilased seda võimalust vähe.

Diagramm 1. Raamatupidaja eriala õppijate tagasiside mooduli lõppedes

Allikas kooli eneseanalüüsi aruanne

Eneseanalüüsis ära toodud diagrammist on näha, et kirjalikku tagasisidet küsitakse põhiliselt õpetaja ja õpetamise kohta, kuid küsimused ei võimalda saada tagasisidet muude õppetöö aspektide, nt õppekava ja õppimise kohta. Kool näeb ka ise siin parendusvõimalust ja on sõnastanud parendustegevuse: vilistlastelt ja õpilastelt tagasiside kogumine ja nende kaasamine õppekavade arendusse. Eesmärgiks on tagasiside tulemusena teada saada, mida ja millisel moel õppija soovib õppida, ja sellele vastavalt võtta kasutusele sobilikud õppemeetodid. Komisjon toetab plaani õpilasi ja vilistlasi tagasiside kaudu õppekavaarendusse kaasata ja soovib leida võimalusi, kuidas saada kirjalikele küsimustele vastama võimalikult palju õpilasi. Üksiti soovib komisjon üle vaadata tagasiside küsimused ja lisada selliseid, mille vastuseid saab kõige tõhusamalt kasutada õppe parendamiseks, sh küsimusi õppimise, hindamise ning õppekava kohta. Vilistlastelt soovib komisjon koguda tagasisidet ennekõike õppekava kohta üldiselt, sest ajalise distantsi tekkides ja juba tööle asununa oskavad nemad seda tõenäoliselt paremini anda.

Vestlusel ütlesid nii õpetajad kui õpilased, et tagasisidet õppe kohta antakse praegu pigem suuliselt mooduli või teema lõpus. Õpetajate sõnul tehti viimati õpilaste tagasiside põhjal muudatusi rakenduskavasse ammu. Küll aga arvestavad õpetajad õpilaste tagasisidega õppe käigus, kui seda ka rakenduskavas ei fikseerita. Komisjoni hinnangul on nii suulisel kui kirjalikul tagasisidel omad eelised ja komisjon soovib koguda nii suulist kui ka kirjalikku tagasisidet, seda analüüsida ja kasutada parendustegevusteks.

Järeldused

Tugevused

- Kool on reageerinud olukorrale, kus raamatupidamise erialal riiklikult rahastatud koolituskohti enam pole, ja plaanib korraldada erialal tasulist õpet. ÕKR on sõnastanud parendusvaldkonnad, mis on asjakohased ja mille parendamine aitab hoida eriala arengus ja jätkusuutlikuna. ÕKR plaanib luua olemasolevas õppekavas uued valikmoodulid ning

parendada õpet, nt uuendada õppemeetodeid ja hindamisülesandeid, kaasates õpilasi ja vilistlasi õppekavaarendusse.

- Täienduskoolitustel osalejate arv on tõusutrendis ja lõpetamine edukas, mis näitab, et pakkumine vastab sihtrühma vajadustele.

Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitus

- Õpilaste riigikeele oskus on kasin nii vene kui osaliselt ka eesti õppekeelega rühmas. Komisjon soovib kaaluda täiendava eesti keele õppe pakkumist, et aidata lõpetajatel saavutada eesti keele tase, mis tagab konkurentsivõime tööturul ja võimaldab edasi õppida. Komisjon soovib valida koolil asjakohane viis keeleoskuse arendamiseks, nt kõrvuti inglise keelega pakkuda valikmoodulina ka eesti keelt, korraldada täiendav keeleõpe koos teiste erialadega, õpetamisel rakendada lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) meetodeid.
- Narva õpperühma õpilased ei ole teadlikud oma õigusest valikmooduleid valida. Valiku teeb nende eest ära kool. Komisjon soovib parandada kommunikatsiooni, et valikmoodulite valimise protsess oleks mõlema õppekoha õpilaste jaoks teada ja tagada, et õpilastel on võimalik valikmooduleid valida.
- Tagasisidet küsitakse õpilastelt mooduli lõpus põhiliselt õpetaja ja õpetamise kohta, kuid ei küsita nt õppimise ja õppekorralduse kohta. Tagasiside küsimustele vastajaid on vähe. Komisjon soovib lisada tagasisidesse küsimusi, sh õppimise kohta, mida saab tõhusalt kasutada õppe parendamiseks. Üksiti soovib komisjon küsida tagasisidet ka vilistlastelt (neilt ka õppekava kohta) ja leida võimalusi, kuidas motiveerida nii õpilasi kui ka vilistlasi rohkem tagasisidet andma.

Arenguvõimalused

- Komisjon soovib valdkonna-spetsiifiliste digilahenduste ja digioskuste osakaalu suurendamiseks õppekavas koostada konkreetne arendusplaan ja arendusse kaasata mõlema õppekoha õpetajad, tööandjad jt huvigrupid.

3.2 Õppimine ja õpetamine

Hindamiskriteeriumid

1. **õppijate erialavalik on toetatud;**
2. **õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;**
3. **õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;**
4. **õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel töö ja praktilal lähtub õpiväljunditest;**
5. **õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad.**

Analüüs

3.2.1 Õppijate erialavalik on toetatud

Kooli eneseanalüüsi põhjal tegeletakse erialade reklaamiga aastaringselt. Infot õppimise võimaluste ja neid tutvustavate ürituste kohta saab kooli kodulehelt ja sotsiaalmeediast (FB, Instagram). Kooli kodulehel on lisaks kooli üldiselt tutvustavale virtuaaltuurile kaks raamatupidamise eriala tutvustavat ja õppima kutsuvat videot venekeelse teksti ja eestikeelsete subtiitritega: ühes tutvustab erialaõpetaja

raamatupidaja õppekava ja teises räägib praktikaettevõtte esindaja praktikavõimalustest, julgustades eriala valima. Komisjoni hinnangul aitab konkreetse eriala tutvustamine videote kaudu kodulehel eriala turundusele kaasa ja komisjon tunnustab õppekavarühma nende koostamise eest. Komisjon soovib kaaluda nii taseme- kui täiendusõpet tutvustavates videotest kaasata ka õppijaid ja vilistlasi, sest nende arvamused ja seisukohad kõnetavad kindlasti sihtrühmi. Seda kinnitab ka ÕKRI eneseanalüüsis toodud info, et viimaste aastate vastuvõtu tulemuste analüüsi põhjal on enamus sisseastujatest saanud info sõpradelt ja tuttavatelt, kes õpivad või õppisid koolis. Sellest, et õpilased ja vilistlased oma kooli ja eriala soovivad, saab järeldada, et nad on õppega rahul.

Õppimisvõimaluste tutvustamiseks ja erialade reklaamiks kasutatakse lisaks ka muid võimalusi: osalemine maakondade üritustel, nt noortekeskuste ja Rajaleidja infopäevadel, laatadel (nt Narva jõululaat), üldhariduskoolides, Ida-Viru maakonna valdade ja Eesti Töötukassa teabepäevadel ning projektides, kogukondlikel üritustel. Huvilistel on võimalik tutvuda kooliga õppekäikudel. 2020. a oli seoses COVID-19 pandeemiaga reklaam ainult meedias (ajakirjad, TV, raadio, sotsiaalvõrgustikud jne).

ÕKR õpilaste vastuvõtt toimub kord aastas suvel. Vestlustel kinnitasid õpetajad, et raamatupidaja eriala on alati olnud populaarne ja rühmade täitumisega aruandeperioodil raskusi pole olnud; peaaegu alati on vastuvõtt erialale toimunud konkursi alusel. Sisseastujad saavad esitada avalduse kahele erialale, märkides ära esimese ja teise valiku. Kooli eneseanalüüsi andmetel oli 2020. a vastuvõtul Narva õppekohas raamatupidajaks õppida soovijaid 81, sealjuures 59 inimesel oli raamatupidaja eriala esimeseks valikuks. Jõhvi õppekohas soovis raamatupidajaks saada 42 sisseastujat, 35 jaoks oli see esimene valik. Vastu võeti Narvas 24 ja Jõhvis 26 õpilast. Õppekavale asuvad õppima täiskasvanud, kes tihti juba töötavad. Nad on üldiselt motiveeritud õppijad, kes on oma eelistuses kindlad. Kui selgub, et eriala siiski ei sobi, saab septembris-oktoobris eriala vahetada, nt raamatupidamise ärikorralduse vastu. See on hea võimalus varakult selgunud vale erialavaliku korral siiski õpinguid jätkata.

Sisseastumisel sooritavad kandidaadid eriala testi ja osalevad vestlusel. Vestluse käigus selgitatakse välja kandidaadi valmisolek erialal õppida ning motivatsioon. Vestlusel tutvustavad kutseõpetajad ja grupijuhendajad õppeprotsessi, -korraldust ja võimalikke raskusi, mis võivad tekkida õppimise käigus. Räägitakse praktika sooritamise võimalustest, iseseisva töö olulisusest ja võimalustest, samuti uuritakse, kuidas õpitut kavatakse peale lõpetamist rakendada. Nii õpetajad kui ka õpilased rõhutasid vestlustel sisseastumisvestluste olulisust, pidades seda tähtsamaks kui testi, muu hulgas eesti õppekeelega õppes keeleoskuse kindlakstegemisel. Eneseanalüüsi põhjal on katkestamise põhjuseks, et täiskasvanud õppijad ei oska õigesti hinnata iseseisva töö osatähtsust ja õppetöö ning eraelu ühendamise võimalusi. Seepärast peab komisjon väga oluliseks, et sisseastumisvestlustel võimalikest raskustest avameelselt räägitakse ja arutatakse õppe ühitamise võimalusi töö- ja pereeluga.

Nagu näha tabelist 3, on lõpetanute osakaal alustanutest Jõhvi õppekohas väga madal. Õpilaste puhul, kes alustasid 2016/17 ja 2017/18 õ-a, kui viimane vastuvõtt Jõhvis enne käesolevat õppeaastat toimus, oli lõpetanute osakaal 20 - 30%. Jõhvi õpilased ja vilistlased tõid vestlusel oma kursusekaaslaste näitel välja, et eesti õppekeelega rühmas on vene emakeelega õpilaste jaoks suureks probleemiks, et nad tegelikult ei valda eesti keelt õppeks vajalikul tasemel. Keeleprobleem katkestamise põhjusena on välja toodud ka eneseanalüüsis. Komisjoni hinnangul vajavad vene emakeelega õppijad eestikeelse õppes rohkem tuge. Kool peaks läbi mõtlema, kuidas seda pakkuda. Mõnedest võimalustest on juttu alapunktis 3.1.1. Vestlusel õpilastega selgus, et praegu on Jõhvi õppegrupis umbes pooled õpilastest eesti emakeelega. Komisjon näeb võimalust luua Jõhvi õppegrupis õppijakesksete õppemeetodite ning paaris- ja rühmatöö rakendamise abil võimalused erineva keeleoskustasemega õpilaste vastastikuseks toetamiseks ja suhtluspädevuse arendamiseks. Samuti võiks keeleprobleemidest

ülesaamisele kaasa aidata koostöö Narva õpperühmaga, kus vene õppekeelega rühm kasutab õpetajate sõnul eestikeelset terminoloogiat ja raamatupidamisprogrammi ja kelle riigikeele oskus vajaks samuti arendamist. Õpikogemuse jagamine, koos ja üksteiselt õppimine, ka erinevate kursuste õpilaste puhul, nt projektide raames, võiks toetada mõlemas rühmas keeleprobleemidega toime tulemist.

3.2.2 Õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus on seadnud õpikeskkonna arendamisel eesmärgiks tagada õppijatele ajakohane ja efektiivne õpikeskkond, mis toetab õpiväljundite saavutamist. Kool on võtnud eesmärgiks kaasajastada õppeklassides digitaristu, millega kaasneb õpilaste ja õpetajate digipädevuse tõstmine. Eneseanalüüsi põhjal on Narva ja Jõhvi õppehoonetes kokku 18 arvutiklassi, mis on varustatud kaasaegse tehnoloogiaga. Vestlustel õpetajate ja õpilastega selgus, et raamatupidaja eriala õpilastel oma „koduklassi“ ei ole ja õppetöö toimub erinevates klassiruumides. Jõhvi õpilaste sõnul on mõni klassiruum olnud grupi jaoks liiga väike ja seetõttu ebamugav. Klassiruumid on remonditud, Jõhvi õppehoones on mööbli väljavahetamine veel käimas, nt ei ole kõigis arvutiklassides ergonoomilisi töötoole, kuid juhtkonna esindajate sõnul sellega tegeldakse ja mööbli väljavahetamine on planeeritud. Videos nähtud klassis, mida kasutatakse nt matemaatika ja võõrkeele õppeks, olid lauad nn teatristsilis tihedalt üksteise kõrval, mis ei sobi rühmatööde ja arutelude korraldamiseks.

Kooli digitaristu (arvutid, tarkvara, võrguühendus, esitlustehnika) on piisav, et läbi viia digiõpet ja kasutada digitaalset õppevara. Kooli töötajaid toetab kooli haridustehnoloog, kelle poole saab IT-probleemide korral pöörduda. Tema koostab juhendeid digikeskkondade ja -platvormide kasutamiseks, korraldab sisekoolitusi õpetajate digipädevuse tõstmiseks. Õpetajate sõnul on Covid-19 olukorrast tingitud vajadus kiirendanud digikeskkondade kasutuselevõttu, on koostatud juurde digitaalset õppematerjali (e-kursused, digitaalsed õpiobjektid Moodles). Vestluses leidsid õpetajad, et Covid-19 olukord on näidanud kätte digitaalseid lahendusi, mida nad varemalt poleks võimalikuks pidanud ning mida saab kasutada ka edaspidi „normaalses“ õppetöös. Vestlustel selgus, et kool on pandeemiast tingitud distantsõppe ajal laenutanud vajadusel õppetöökõõ õpilastele arvuteid. ÕKR õpetajad on aastate jooksul koostanud mitmeid e-kursusi ja digitaalseid õpiobjekte, mis on lisatud Moodlisse. ÕKR juhtivõpetaja on saanud e-kursuse kvaliteedimärgi järgmiste kursuste eest: Maksude arvestus (2018), Finantsanalüüs (2018), Finantsvahendus (2019).

Kuna kool plaanib 2021/22 õa rakendada mittestatsionaarset õpet, kus iseseisva töö osakaal on üle 50%, kasvab vajadus digitaalse õppevara järele. Komisjon soovib seda silmas pidades töötada välja digitaalset õppevara, mis on kasutatav iseseisva töö toetamiseks.

Tõõtervishoiu ja tööõhutuse teemad on õppekavas olemas ja vestlustel kinnitasid õpilased, et neid on käsitletud. Siiski selgus vestlustel õpilaste ja vilistlastega, et alati ei peeta õppetöös tõõtervishoiu-alastest soovitustest kinni ja neist ei räägita väljaspool teema käsitlemist piisavalt, nt vajadusest kuvariga tõõtamisele pause teha. Kuivõrd raamatupidaja tõõ on istuv ja enamasti kuvariga nagu koolitõõgi, võiks õppe käigus tõõtervishoiu ja -õhutuse-alaseid nõudeid ja soovitusi järjepidevalt meelde tuletada.

Kool kasutab alates 01.01.2016 paberivaba asjaajamise eesmärgil Eesti koolide infosüsteemi (EKIS), mis aitab kaasa keskkonna säästmisele. Vestlustel ütlesid õpetajad, et seoses pandeemiast tingitud distantsõppega on paberi kasutamine tahes-tahtmata vähenenud ja nad on õppinud vähese paberiga hakkama saama. Mõlemas õppekohas on konteiner kasutatud paberi kogumiseks, muu prügi sorteerimise kohta ei osanud vestlustel osalejad midagi öelda. Komisjon soovib õppekeskkonna kujundamisel pöõrata tähelepanu ka loodusõõiule ja jätkusuutlikule arengule.

Eneseanalüüsi põhjal on õpilastel soovi korral võimalik kasutada kooli **raamatukogu** ning seal ja koolihoone fuajees asuvaid arvuteid. Narva õpilased olid rahul raamatukogus leiduva erialakirjandusega. Raamatukogusse on tellitud kaks raamatupidamise-alast ajakirja, üks neist on ka elektrooniliselt kättesaadav. Jõhvi õppekohas asub ainult lugemissaal, soovi korral tuleb õppekirjandust sinna tellida. Lugemissaalis on kaks arvutiga töökohta ja printimisvõimalus. Vestlustel osalenud Jõhvi õpilastel ei olnud selget arusaama, kas kooli raamatukogus on nende jaoks õpikud olemas ja kuidas nad neid kasutada saavad. Õpetaja sõnul peavad õpilased selles küsimuses raamatukogu lugemissaali töötaja poole pöörduma. Õpilased kasutavad õppes õpetaja koostatud materjale. Komisjon soovib parandada kommunikatsiooni ja anda Jõhvi õppekoha õpilastele selge info raamatukogu kasutamise ja seal oleva neile vajaliku ja/või soovitatava kirjanduse kohta.

3.2.3 Õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärasest ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel

Alates 2019. aasta sügisest on ÕKR-s juhtivõpetaja, kelle töökohustuste hulka kuulub õppeprotsessi korraldamine koostöös erialade juhiga. Tunnijaotuskava koostab õppeaasta alguses erialade juht. Auditorse, praktilise töö ja iseseisva töö mahtude suhe moodulis on määratud nädala kaupa. Alates 2020/21 õa rakendatakse Jõhvi õppekohas sessioonõpet. Vestlusel osalenud õpilased olid sellise õppekorraldusega rahul ja õpetaja ütles, et nägi ammu vajadust sellise õppekorralduse järele. Kui varasematel kursustel on Jõhvi rühmas väljalangevus olnud väga kõrge, siis praeguse korralduse juures on väljalangevus seni olnud madalam. Vettepidavaid järeldusi saab tegema hakata õppeaasta ja õppe lõpus. Õppesessioonide ajagraafik on koostatud terveks õppeaastaks ja on nähtav kooli kodulehel. Õpe toimub 1-2 korda kuus nädala jooksul. Enne seda oli Jõhvis õpe korraldatud igapäevaselt õhtusel ajal. Selline õppekorraldus oli töötavatele õpilastele, eriti kaugemalt tulijatele, koormav. 2021/22 õa toimub vastuvõtt ainult Narva õpperühmas ja ka seal on õpe planeeritud sessioonidena. Õpetajate sõnul on õppetöö planeeritud seekord mitte nädalate kaupa, nagu praegu Jõhvis, vaid laupäeval ja pühapäeval, sest täiskasvanud õppijatel on töö esmatähtis ja nii saavad nad jätkata töötamist.

PRAKTIKA

Praktika koordineerimisega tegeles Narva õppekohas kuni 2019. aastani kvaliteedijuht, Jõhvis erialade juht koos praktikajuhendajaga. Praeguseks on see ümber korraldatud ja praktika koordineerimine on erialade juhi ja praktikajuhendaja pädevuses. Praktika korralduse üldine koordineerimine on erialade juhi ülesanne. Erialade juht teeb koostöös juhtõpetajaga ettepanekud õppegruppide praktikaperioodideks ning koostab õppeaasta praktikakorralduse kava. Õppegrupi praktikakorraldust organiseerib grupi koolipoolne praktikajuhendaja. Koolipoolseks praktikajuhendajaks on kummaski grupis põhiõpetaja. Kõik osapooled, kellega komisjon vestles, on rahul praktika korraldust puudutavate ülesannete selge jaotusega ja sellekohase info liikumisega.

Praktikakohtade leidmisel eeldatakse initsiatiivi õppijalt. Kooli eneseanalüüsi põhjal ei ole see alati lihtne, sest ettevõtteid ei soovi oma töötajaid panna praktikanti juhendama, kuna see on aeganõudev. Probleemiks on ka konfidentsiaalsus, kui praktikant peab tööd tegema tundlike andmetega. Üldiselt leiavad õppijad praktikakoha läbi isiklike kontaktide. Uute praktikakohtadega räägitakse läbi õpiväljundite saavutamise võimalused. Koolipoolne praktikajuhendaja abistab, kui õppija ei ole omal käel praktikakohta leidnud.

Praktika ajal on praktikantidele toeks koolipoolne praktikajuhendaja, kes on kontaktiks probleemide korral. Ettevõttes toetab õpilast ettevõttepoolne praktikajuhendaja. Eneseanalüüsi põhjal vajavad ettevõttepoolsed praktikajuhendajad sageli tuge juhendamise metoodikas. Probleemiks on, et praktikakoha juhendajad osalevad harva juhendamiskoolitustel. Koolil on eneseanalüüsis

parendustegevuste all toodud plaan koostada e-kursus, mis muudaks koolituste osalemise palju paindlikumaks. Komisjon toetab seda plaani ja soovib selle võimalikult kiiresti ellu viia.

Põhiõpingutest moodustab praktika 30 EKAPit ja on jaotatud mõlema aasta peale. Mitmekesise töökogemuse saamise eesmärgil soovib kool õpilastel läbida praktika iga kord erinevas ettevõttes. Kui praktikakohas on võimalik saavutada kõik praktika õpiväljundid, võib praktika sooritada ka ühes praktikakohas. Esimene praktika on 1. aasta kevadel. Kui Narva õppekohas on kogu 1. kursuse praktika järjest, siis Jõhvi õppekohas vahelduvad praktikaperioodid (3 nädalat) õppesessioonidega. Õpilaste hinnangul on see päris väsitav, kuid nad ei ole muudatusettepanekuid teinud. Eneseanalüüsis on öeldud, et kasutatakse tihti n-õ avatud praktika võimalust, kus õpilane ja kool lepivad kokku perioodi, mille jooksul õpilane praktika sooritab. Vilistlased kinnitasid vestlustel, et kui nad tegid ettepaneku pikendada praktikaperioodi suvele, siis seda ka tehti. Komisjon soovib küsida õpilastelt tagasisidet praktika korralduse kohta ja vajadusel praktika korraldust korrigeerida, nt kasutada avatud praktika varianti.

Eneseanalüüsi põhjal on õppes teooria ja praktiline töö lõimitud ning sellele järgneb praktika. Vestlusel rääkisid Jõhvi õppekoha õpilased, et tegeliku raamatupidamise õppimisega alustati alles üks õppesessioon enne ettevõttepraktikale minekut. Enne seda õpiti muid, üldisemaid teemasid, ja õpilased leidsid, et nad ei olnud praktikaks piisavalt ette valmistatud. Õpilased kirjeldasid, et praktikakohas kõigepealt õpetati neid programmi kasutama ja pärast juhendaja võttis üle sisulise juhendamise. Õpetaja sõnul oli probleem tingitud puudulikust sessioonõppe rakendamise kogemusest, probleem on teada ja kogemusest on õpitud. Vestluste põhjal õpilaste ja praktikajuhendajatega võib öelda, et Narva õppekohas sellist probleemi ei olnud.

Teise kursuse praktika on jaotatud kaheks osaks. See võimaldab õppijatel saada praktikakogemust erinevatest ettevõtetest ning seob paremini teoreetilist ja praktilist õpet. Heaks märgiks on, et ettevõtted, kus õpilased sooritasid praktika, kutsuvad lõpetajaid enda juurde töötama. See näitab, et ettevõtted on praktikantide teadmiste, oskuste ja õpivõimega rahul, mis leidis kinnitust ka vestlustel.

Praktika korraldust reguleerib vastav eeskiri, mille põhjal on kooli ülesanne praktikakoha külastamine enne praktika algust, et hinnata praktikakoha vastavuse tingimustele, mis võimaldavad täita praktikale seatud õpieesmäärke ja saavutada õppekavas kirjeldatud õpiväljundeid. Vestluste põhjal seda alati ei tehta, põhjuseks ennekõike, et õpilased on praktiliselt ka teistes maakondades. Õpilaste sõnul otsustab praktikakoha juhendaja praktika kava põhjal, kas on võimalik ettenähtud ülesandeid täita. Kui ei ole, leitakse teine praktikaettevõtte, kus see on võimalik.

Vestlusest ettevõtte praktikajuhendajatega selgus, et praktikantide erialased põhioskused on piisavad praktika läbimiseks 2. õppeaastal. Ettevõttepoolsed praktikajuhendajad kiitsid õpilaste pühendumust, ambitsioonikust ja töötamise kiirust. Siiski on probleemiks, et praktikandid ei saa väga vastutusrikkaid või tundlike andmetega seotud toiminguid ettevõtetes sooritada. Õpilased kirjeldasid juhtumeid, kus nad ei saanud maksudeklaratsioon või majandusaasta aruannet ise teha, vaid ainult kõrvalt vaadata. Praktikakohad ei usalda praktikantidele deklaratsioonide esitamist ja õpilased seda praktiliselt läbi teha ei saa. Samas on kutsestandardis kirjeldatud kompetents "Täidab ja esitab maksudeklaratsioonid" ning mooduli Maksuarvestus eesmärk: õpilane tuleb toime maksude arvestamisega ja maksudeklaratsioonide koostamisega. Komisjon teeb ettepaneku erialavõrgustikus koostöös Tallinna Majanduskooli ja teiste raamatupidajate erialal õpetavate koolide ning Äriregistri, Maksuameti jt asutustega luua raamatupidaja erialal pilvelahendusega e-labor või test-keskkond, mis lubab harjutada erinevate ettevõtlusvormidega (osaühing, aktsiaselts, FIE, riigiettevõtte, jne), tegevusvaldkondadega (nt teenindus, tootmine, kaubandus, pangandus, kindlustus) jt muutujatega

ettevõtte erineva väljundiga majandus- ja maksuarvestuse protsesse kuni deklaratsiooni ja majandusaasta aruande koostamiseni.

Praktika lõpeb praktika kaitsmisega, kuhu praktikakoha juhendajaid viimastel aastatel kaasatud ei ole. Juhendajad annavad oma hinnangud praktika dokumentides, kuid komisjonile kättesaadavaks tehtud näidiste põhjal ei ole need eriti informatiivsed. Komisjon soovib praktika kaitsmisele kaasata ka praktikakohapoolsed juhendajad. See annaks võimaluse praktikandil saada rohkem tagasisidet ja koolile lisavõimaluse algatada koostõiseid arutelusid, sh õppekavade arendamiseks. Juhendajatele võiks vajadusel pakkuda ka virtuaalselt osalemise võimalust.

Kool esitas taotluse projekti "Tööandjate ja Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse koostöö toetamine praktikasüsteemi arendamisel" ellu viimiseks ja taotlus rahuldati. Projekti raames on planeeritud kooli- ja ettevõttepoolsete praktikajuhendajate koolitamine, koostöös tööandjatega kooli praktikasüsteemi arendamine, õpetajate stažeerimine tööandjate juures ja praktikute kaasamine õppetöösse. See loob head võimalused kooli planeeritud parendustegevuste elluviimiseks, mis puudutavad praktikat ja koostööd tööandjatega.

Välisriigis praktikat toimunud ei ole olnud, sest puuduvad välispartnerid, kes oleksid valmis raamatupidajaid praktikale võtma. Samal põhjusel ei ole ka õpetajad välismaal stažeerimas käinud. komisjon soovib otsida võimalusi välispartnerite leidmiseks, et välispraktikate ja stažeerimise kaudu mitmekesistada õpet ja arendada võtmepädevusi.

VÕTA

Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamiseks (VÕTA) esitab taotluse keskmiselt 30% ÕKR õpilastest. Paljud õpilased on eelnevalt omandanud kõrghariduse, VÕTAt kasutatakse üldjuhul eelnevalt õpitu arvestamiseks eriala toetavates moodulites. Kodulehel on olemas VÕTAt puudutav info: Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise tingimused ja kord, viide HTMi VÕTAt tutvustavale lehele, meespea õpilasele mõlemas õppekeeles. Kodulehel on samuti leitav info VÕTA koordinaatori vastuvõtuaegade kohta, kus selgub, et VÕTA nõustamine toimub kolmel päeval nädalas Jõhvis, ühel päeval Narvas. Vestlustel osalenud õpilased olid VÕTA võimalustega kursis.

3.2.4 Õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel tööl ja praktilal lähtub õpiväljunditest

Kooli arengukava üks peaesmärkidest on iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetava, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendava õpikäsituse rakendamine.

Õppe aluseks on Raamatupidaja, tase 5 õppekava moodulite rakenduskavad, kus on kirjeldatud õppesisu, hindamiskriteeriumid, õppemeetodid ja hindamine. Õppemeetodid on mitmekesised ja sidusad hindamisega nagu kirjeldatud punktis 3.1.2. Komisjon soovib kaaluda projektõppe või sellele sarnaste kompleksülesannete rakendamist nii õppe- kui hindamismeetodina kõrvuti juba kasutusel olevate meetoditega. Projektipõhine õpe aitab praktiliste oskuste kõrval arendada ka muid raamatupidajale tänapäeval nii vajalikke oskusi, mis ära toodud ka OSKA raportites: suhtlemisoskus, juhtimis- ja koostööoskus, terviku nägemise oskus jt. Õppetöö täiendamiseks ja silmaringi laiendamiseks külastatakse erinevate tegevusvaldkondade ettevõtteid (Tallinna Sadam, Maksu- ja Tolliamet, Tallinna Lennujaam, jne).

Paremaks eriala omandamiseks toimuvad kord nädalas **konsultatsioonid**, mis kajastuvad tunniplaanis.

Majandustarkvara (Merit Aktiva pilveversioon, Merit Palk ja 1C Raamatupidamine 8) rakendamise teema mahuga 2 EKAPit on finantsarvestuse moodulis. Koolis kasutusel olev tarkvara on komisjoni hinnangul asjakohane. Õpilased ja vilistlased tõid vestlustel välja, et isegi kui praktikakohas on

kasutusel mõni teine tarkvara, on seda lihtne ära õppida, kui ühte programmi oskad ja põhimõtted on teada. Esimesel aastal õpitakse õpilaste ja vilistlaste sõnul kasutama Merit Aktivat ja õppe maht on 1 EKAP ja teisel aastal programmi 1C Raamatupidamine 8. Esialgu õpitakse raamatupidamist tegema käsitsi ja alles 1. kursuse kevadel õpitakse juurde raamatupidamisprogrammi. Jõhvi õpilased ja õpetaja leiavad, et seda on liiga vähe ja liiga hilja. Mõlemate soov on, et õpetataks raamatupidamist tegema paralleelselt käsitsi ja programmiga. Käsitsi Excelis raamatupidamist peavad nii õpetajad kui õpilased vajalikuks, sest see aitab aru saada seostest. Samas leiavad mõlemad, et programmi kasutamine algusest peale paralleelselt käsitsi tegemisega teeks õppe elulähedasemaks ja huvitavamaks. Vilistlased tõid välja, et nad oleksid tahtnud rohkem praktilisi ülesandeid programmis teha. Õpilased ja vilistlased leidsid ka, et raamatupidamise teemadega alustatakse õppes liiga hilja. Esimesel kursusel õpetatakse põhiliselt üldisemaid teemasid, kuid õpilased sooviksid tegelda ka raamatupidamisega. Komisjon soovib muuta õpet nii, et paralleelselt õpitakse tegema raamatupidamist käsitsi ja raamatupidamisprogrammiga, suurendades programmiga tehtavate praktiliste harjutuste hulka.

Vestlusest selgus, et õpetajad annavad õpilastele **tagasisidet** põhiliselt kokkuvõtva hindamise tulemuste kohta, nt pärast kontrolltööd või testi pannakse üles õiged vastused ja antakse üldist tagasisidet grupile tervikuna ja vajadusel individuaalset tagasisidet kirjalikult. Õpilased ütlesid vestlustel, et nad sooviksid oma sooritustele rohkem tagasisidet saada; Jõhvi õppegrupi õpilased märkisid, et ilmselt ei jäta õppe korraldus sessioonõppena tagasisidele piisavat aega. Õpetajad tõid vestlustel välja, et õppes ja hindamisel nad arvestavad iga õpilase individuaalset arengut ja ei võrdle õpilasi omavahel. Komisjon soovib anda õppe käigus rohkem õppimist toetavat tagasisidet (kujundav hindamine), mis on oluline hoob õpiedukuse toetamisel.

3.2.5 Õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad

Kooli arengukava 2018-21 tugisüsteemi puudutav eesmärk on tugisüsteemi tugevdamine ja tugiteenuste osutamine õppekohtade üleselt. Koolil on tugikeskus, kus on viis töötajat: igas õppekohas sotsiaalpedagoog, kaks psühholoogi, kellest üks töötab Jõhvi õppekohas ja teine jagab end Narva ja Sillamäe vahel; karjäärinõustajal on vastuvõtud kõigis kolmes õppekohas. Tugikeskuse töötajad teevad koostööd õpilaste toetamiseks nii omavahel kui kooli erinevate juhtimistasandite töötajatega. Kõige tihedam koostöö on grupijuhendajatega, kes on enamasti õpilase esimene kontakt abi otsimisel. Tugikeskuse töö põhimõtted ja töökorraldus on paigas, regulaarselt toimuvad keskuse töötajate koosolekud, kus arutatakse tekkinud probleeme ja arendusvajadusi.

Tugikeskuse töötajad on kaasatud vastuvõtuprotsessi. Kuna raamatupidaja erialale õppima tulijad on täiskasvanud, kes üldjuhul on teinud teadliku valiku, ei vaja nad tugispetsialistide sõnul enamasti sisseastumisel nõustamist. Küll aga loovad tugikeskuse töötjad sisseastumisvestlusel tulevase õppijaga esimese kontakti, tutvustavad ennast ja tugikeskuse tööd, jagavad kontakte. Nii on edaspidi kergem tugikeskuse töötajate poole pöörduda, kui vajadus tekib.

Igale õppegrupile on määratud grupijuhendaja. Narva õppegrupis on selleks õpetaja, kellega grupil on ka tunnid, Jõhvi grupijuhendajal oma grupiga tunde ei ole. Õppeaasta algab esmakursuslastele grupijuhendaja tunniga, kus tutvustatakse kooli ja õppetöö korraldust. Digioskuste mooduli raames tutvustatakse ÕIS kasutamist, toetuste- ja tugisüsteemi toimimist. Esimese kursuse alguses käivad sotsiaalpedagoog ja psühholoog ka grupijuhendaja tundides ennast ja oma tööd tutvustamas ja seletamas, kuidas neid vajadusel leida. Samuti on nende kontaktid ja vastuvõtuajad kooli kodulehel kergesti leitavad. Sotsiaalpedagoogid pakuvad võimalust kokku leppida vastuvõtt ka muudel aegadel. Sotsiaalpedagoogi sõnul toimub Jõhvis kolmapäeviti vastuvõtt kella 19ni, kuid koduleht seda ei kajasta. Nii Narva kui ka Jõhvi õpilased, kellega komisjon vestles, olid tugikeskusest ja oma võimalusest sinna pöörduda teadlikud. Edaspidi toimuvad grupijuhendaja tunnid vajadusel. Grupijuhendajad ütlesid vestlustel, et aitavad õpilastel dokumentidest aru saada. Kuna kooli dokumentatsioon on eesti

keeles, tõlgib Narva grupijuhendaja vajadusel õpilastele dokumente ja ühtlasi korjab ka allkirjad õpilastelt, et nad on dokumentidega tutvunud. Grupijuhendaja on vestlustel osalenud õpilaste silmis ennekõike informatsiooni vahendaja.

Enamasti märkavad õpilase probleemi kõigepealt grupijuhendajad, kes suunavad õpilase vajadusel tugikeskuse spetsialisti juurde. Õpilased lähevad mõnikord ka ise oma muredega sotsiaalpedagoogi või psühholoogi juurde. Narva grupijuhendaja ütles vestlusel, et ta on nt psühholoogi poole pöördumist oma grupis väga soovitanud, sest õpilastel on palju probleeme ja tasuta psühholoogiline abi on Narvas kättesaadav ainult koolis. Põhiliseks mureks on raskused õppimisel, mis tekivad seoses vajadusega jagada end töö, perekonna ja kooli vahel, on ka terviseprobleeme, ebapiisav keeleoskus eestikeelsetes gruppides jne. COVID-19 pandeemia ajal on tugikeskuse töö õpilastega toimunud ennekõike telefoni teel ja tugikeskuse töötajate sõnul ei ole pöördumiste hulk suurenenud ega temaatika oluliselt muutunud. Sotsiaaltöötaja näeb vajadust lastehoiu järele, kuhu õpilased saaksid õppetöö ajaks jätta oma lapsed. Seda ettepanekut on ta koolile teinud, kuid asi on jäänud raha taha.

Tugikeskuse töötajate sõnul on koolis väga palju õpilasi, kes vajavad eritoetust. Eritoetuse vajajaid on ka raamatupidaja eriala õpilaste hulgas, kuid tugikeskuse töötajate hinnangul vähem kui koolis keskmiselt, sest tegemist on enamasti töötavate täiskasvanutega. Eritoetust saab taotleda õpilane, kellel on majandusliku olukorra tõttu õpingute jätkamine takistatud. Info õppetoetuste, sh eritoetuse kohta ning taotluse vorm on kooli kodulehel kättesaadav. Eritoetuste määramise komisjoni kuuluvad erialade juhid ja sotsiaalpedagoogid, taotluse esitamine käib grupijuhendaja kaudu. Grupijuhendajate sõnul vasta kõik taotlused toetuse määramisele seatud kriteeriumitele ja neile toetust määrata ei saa.

Õpilaste toetamiseks on koolis ellu kutsutud **tugirühm**, kelle tegevust korraldab tugikeskuse töötaja. Tugirühma kuuluvad alati ka erialade juht või tema asendaja, grupijuhendaja ning vajadusel kaasatakse teisi kooli töötajaid. Tugirühma lõppeesmärgiks on õppetöö katkestajate arvu vähendamine. Tugirühm aitab õpilasel analüüsida oma probleeme ja leida lahendusi nii õppetööga seotud kui sotsiaalsetele probleemidele, vajadusel soovib tugiteenuseid.

Eneseanalüüsis märgib kool, et täiskasvanud õppijal katkeb õppetöö tihti isiklikel põhjustel, või põhjustel, mis on kooli ja õppija kontrolli alt väljas, nt ei võimalda tööandja õppetöös osaleda. Positiivne on, et mõnikord tullaakse mõne aasta möödudes tagasi ja jätkatakse edukalt õpinguid.

Õppe tulemuslikkuse näitajate trendid

Tabel 5. Andmed kutseeksami edukalt sooritanute osakaalu kohta lõpetajatest, %

	2017	2018	2019	2020
Sihttase kool	45,8 (algtase)	52	60	75
Tegelik ÕKR		76,5	91	92

ÕKR kutseeksami sooritusprotsent on kõrgem kui kooli keskmine. Kooli arengukavas on seatud eesmärgiks, et 2020. aastal on kutseeksami sooritus 75%. Kui vaadelda kahte õppekohta eraldi, siis kutseeksami positiivselt sooritajate määr on Jõhvi õppekohas allpool kooli sihtväärtust. Sealjuures tuleb tähele panna, et Jõhvi õppekohas jõudis nt 2016/17 õ-a vastu võetutest lõpetamiseni ainult u 20% ja 2016/17 vastuvõetust u 20% (tabel 3). Komisjon tunnustab kooli sessioonõppe korraldamise eest Jõhvi õppekohas, mis võib kaasa aidata lõpetajate osakaalu suurenemisele. Komisjon soovib rohkem uurida selle õppegrupi ja iga õpilase spetsiifilise toetusvajaduse kohta ning rakendada toetusmeetmeid. Häid tulemusi toetusvajaduse väljaselgitamisel võiks anda kooli arengukavas on välja toodud õpilastega peetavate arenguvestluste jätkamine ja sisuline parendamine. Keeleoskuse toetamise võimalustest on juttu eespool.

Tabel 6. Lõpetanute hõive ÕKR 2017-2019

	2017	2018	2019
Lõpetajate arv	11	15	16
Töötav õpitud või sarnasel erialal	5	9	8
%	45.5%	60%	50%

Allikas: Kooli eneseanalüüs

Õpitud erialal töötavate lõpetajate osakaal on kerges kasvutrendis. Positiivne on, et osad lõpetajad alustavad töötamist ettevõttes, kus läbisid II kursuse praktika.

Tabel 7. Õppetöö katkestajate osakaal, %

	2017	2018	2019	2020
Kooli sihttase	18,1 (algtase)	17,5	17	16,5
Eesti	19.5	21.7	21.2	
IVKHK	18.1	20	20.5	
ÕKR	20	26.7	6.3	
Ärindus, haldus ja õigus/Eesti	21.3	27.4	24.5	

Allikas: Kooli arengukava tegevuskava ja kooli eneseanalüüs

Katkestajate osakaal ületab kooli sihttaset ja ka kooli keskmist. Erandiks on 2019, mille tulemusi ilmselt mõjutab õpilaste puudumine Jõhvi õppekohas.

Riiklikeks kutsevõistlusteks ettevalmistamise käigus toimub koolisisene kutsevõistlus, kus selgitatakse välja parimad ja edaspidine valmistumine Noor Meister võistluseks toimub koos kutseõpetajatega. ÕKR õpilased on läbi aastate saavutanud auhinnalisi kohti kutsemeistrivõistlusel Noor Meister: 2019 - 2. koht, 2018 - 2. koht, 2017 - 1. koht, 2016 - 1. koht, 2015 - 2. koht.

Järeldused

Tugevused

- Kõik osapooled, kellega komisjon vestles, on rahul praktika korraldust puudutavate ülesannete selge jaotusega ja sellekohase info liikumisega.
- Head tulemused kutsemeistrivõistlusel Noor Meister näitab kutseõpetajate head tööd õpilaste ettevalmistamisel.
- Õppe korraldamine sessioonidena Jõhvis ja sellekohane plaan Narvas, mis arvestab täiskasvanud töötava õpilase vajadusi ja võimalusi.
- Õpilaste toetamise süsteem hõlmab nii tugispetsialiste kui grupijuhendajaid, kes tegutsevad koostöös ja annavad endast parima õpilaste toetamisel. Info toetusvõimaluste kohta õpilastele on piisav.

Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused

- Õpilased ja õpetajad tõid vestlustes välja, et raamatupidamist õpetatakse algul tegema käsitsi ja alles hiljem raamatupidamisprogrammiga, kuid nende hinnangul oleks tulemuslikum õppida käsitsi ja programmiga raamatupidamist paralleelselt. Komisjon soovib muuta õpet nii, et paralleelselt õpitakse tegema raamatupidamist käsitsi ja raamatupidamisprogrammiga, suurendades programmiga tehtavate praktiliste harjutuste hulka.

- Jõhvi õppegrupis on katkestajate osakaal kõrge. Komisjon soovib rohkem uurida selle õppegrupi ja iga õpilase spetsiifilise toetusvajaduse kohta ning rakendada toetusmeetmed. Häid tulemusi toetusvajaduse väljaselgitamisel võiks anda kooli arengukavas välja toodud õpilastega peetavate arenguvestluste jätkamine ja sisuline parendamine.
- Vestlusel osalenud Jõhvi õpilastel ei olnud selget arusaama õppekirjanduse ja raamatukogu kasutamise kohta. Komisjon soovib parandada kommunikatsiooni ja anda Jõhvi õppekoha õpilastele selge info raamatukogu kasutamise ja seal oleva neile vajaliku ja/või soovitatava kirjanduse kohta.
- Õpetajad annavad õpilastele õpitulemuste saavutamise kohta tagasisidet peamiselt kokkuvõtva hindamise teel, mille tulemusi ka arutatakse. Komisjon soovib anda õppe käigus rohkem õppimist toetavat tagasisidet (kujundav hindamine), mis on oluline hoob õpiedukuse toetamisel. Vajadusel planeerida õpetajatele koolitusi kujundava hindamise teemadel.
- Praktikakoha juhendajad ei ole praktika kaitsmisele kaasatud. Komisjon soovib praktika kaitsmisele kaasata ka praktikakohapoolsed juhendajad. See annaks võimaluse praktikandil saada rohkem tagasisidet ja koolile lisavõimaluse algatada koostõiseid arutelusid sh õppekavade arendamiseks. Juhendajatele võiks vajadusel pakkuda ka virtuaalselt osalemise võimalust.

Arenguvõimalused

- Komisjon näeb võimalust luua Jõhvi õppegrupis õppijakesksete õppemeetodite ning paaris- ja rühmatöö rakendamise abil võimalused erineva keeleoskustasemega õpilaste vastastikuseks toetamiseks ja suhtluspädevuse arendamiseks. Samuti võiks keeleprobleemidest ülesaamisele kaasa aidata koostöö Narva õpperühmaga, kus vene õppekeele rühm kasutab eestikeelset terminoloogiat ja raamatupidamisprogrammi ja kelle riigikeele oskus vajaks samuti arendamist. Õpikogemuse jagamine, koos ja üksteiselt õppimine ka erinevate kursuste õpilaste puhul, nt projektide raames, võiks toetada mõlemas rühmas keeleprobleemidega toime tulemist.
- Komisjon soovib kaaluda projektõppe või sellele sarnaste kompleksülesannete rakendamist nii õppe- kui hindamismeetodina. Projektipõhine õpe aitab praktiliste oskuste kõrval arendada ka muid raamatupidajale tänapäeval nii vajalikke oskusi: suhtlemisoskus, juhtimis- ja koostööoskus, terviku nägemise oskus jt.
- Kuna kool plaanib 2021/22 õ-a rakendada mittestatsionaarset õpet, kus iseseisva töö osakaal on üle 50%, kasvab vajadus digitaalse õppevara järele. Komisjon soovib seda silmas pidades töötada välja digitaalset õppevara, mis on kasutatav iseseisva töö toetamiseks.

Soovitus erialavõrgustikule

- Komisjon teeb ettepaneku arendada koostöös kõigi raamatupidamise erialal õpetavate kutsekoolidega, Äriregistri, Maksuameti jt asutustega ning koostöös luua raamatupidaja erialal pilvelahendusega e-labor või test-keskkond, mis lubab õppijal harjutada erinevate ettevõtlusvormidega (osaühing, aktsiaselts, FIE, riigiettevõtte, jne), tegevusvaldkondadega (teenindus, tootmine, kaubandus, pangandus, kindlustus, jne) jt muutujatega ettevõtte erineva väljundiga majandus – ja maksuarvestuse protsesse kuni deklaratsiooni ja majandusaasta-aruande koostamiseni välja.

3.3 Õpetajad¹

Hindamiskriteeriumid

1. õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud;
2. õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist.

Analüüs

3.3.1 Õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud

Kooli arengukava toob välja õpetajate arengu eesmärgid aastateks 2018-2020:

- õpetajate kompetentsid vastavad kvalifikatsiooninõuetele,
- õpetajate riigikeele oskuse viimine nõutavale tasemele ja võõrkeele oskuse tõstmine,
- stažeerimine teistes õppeasutustes ja ettevõtetes, sh teistes riikides.

Kool kinnitab eneseanalüüsi aruandes, et ÕKRs töötavad vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad. Kooli eneseanalüüsi aruande põhjal on ÕKRis neli kõrgharidusega õpetajat, kellest kaks on sooritanud kutseksami (1- tase 5, 1- tase 6), kolm neist on täiskasvanute koolitajad, vene emakeelega õpetajatel on nõutaval tasemel riigikeele oskus-B2/C1. Õpetajaskond on püsiv ja kogemustega, keskmine vanus on 57 aastat. Kolm õpetajat on seotud töömaailmaga, neil on oma firma. Õpetajad, kes on samal ajal praktikud, on kursis töömaailmas toimuvate muutustega ja see aitab neil hoida õppesisu sellega vastavuses. 2015–2019 on olnud õppetöösse kaasatud viis kõrgharidusega külalisõpetajat, nt Tallinna Tehnikaülikool Virumaa kolledžist, Maksu- ja Tolliametist. Kooli eneseanalüüsi aruande põhjal on õppetöösse kaasatud ka mitmete ettevõtete (nt Brainella OÜ mooduli Finantsarvestus teema Majandustarkvara rakendamine, Alvina Trading OÜ valikmoodul MTÜ ja SA raamatupidamine, Omnicomm OÜ moodul Juhtimisarvestus) ning Maksu- ja Tolliameti (moodul Maksuarvestus) esindajad. Külalisõpetajatele korraldatakse enne õppetöö algust koolitus üldistest nõuetest. Komisjoniga vestles Narva õppegrupis õpetav praktik, kes oli väga rahul kooli toega nii korralduslikes kui meetodilistes küsimustes.

Jõhvi õppekohas sel õppeaastal praktikuid ega külalisõpetajaid teistest koolidest kaasatud ei olnud ja õpet viis läbi üks põhiõpetaja. Komisjon soovib õppetöö mitmekesistamiseks võimalusel kaasata mõlemas õppegrupis ja mõlemal õppeaastal praktikuid väljapoolt kooli, kes tooksid õppetöösse rohkem ja mitmekülgsemat praktilist kogemust. Samuti võiks kaaluda võimalust õpetajate vahetuseks kahe õppegrupi vahel, mis rikastaks õpilaste õpi- ja õpetajate õpetamiskogemust ja looks hea võimaluse üksteiselt õppimiseks.

Personalivajaduse planeerib erialade juht koos personalijuhiga vastavalt järgmise õppeaasta tunniarvustuskavale. Planeerimisel arvestab erialade juht vastuvõttu õppekavale, õpetajate kogemust, teadmisi, oskuseid ja juhtivõpetaja ettepanekuid. Õpetajad ütlesid vestlustel, et on töökoormusega rahul, kuid seoses õppekorralduslike muutustega mõlemas õppekohas (õpe hakkab toimuma üle aasta) on õpetajate töökoormus muutumas väiksemaks. Praegu on kummaski õppekohas ühel õpetajal lisäülesanne olla grupi koolipoolne praktikajuhendaja. Narva õpetajad õpetavad ka

¹ Õpetajad on antud dokumendi kontekstis kõik õppekasvatustala töötajad (sh praktilise töö juhendajad, praktikajuhendajad koolis jt)

täiendusõppe kursustel, kuid eestikeelseid täienduskoolitusi valdkonnas ei pakuta ja Jõhvi õpetaja sõnul puudub nõudlus eestikeelsete täienduskoolituste järele.

Eneseanalüüsist selgub, et koolis on toimiv õpetajate tunnustamise süsteem: iga-aastaselt õpetajate päeval tunnustatakse õpetajaid. ÖKR õpetajad on IVKHK Aasta Kutseõpetaja 2018 nominent ja Narva õppekoha Parim Õpetaja 2017. Õpilaste ettevalmistamise ja eduka osalemise eest Noor Meister kutsevõistlustel saavad õpetajad tulemustasu. Kord kvartalis hüvitatakse tervise edendamise kulud. Vestlustel lisasid õpetajad, et nad on käinud preemiareisidel tunnustusena tulemusliku töö eest.

Kuna ÖKRi neljast kutseõpetajast on raamatupidaja kutsega kaks, soovib komisjon kutseõpetajatel sooritada tase 5 ja tase 6 kutseksamid, mis tõstab eriala õpetajate professionaalsust, kvalifikatsiooni ja usaldust õpetamisel.

Õpilaste tagasiside (diagramm 1) näitab ja vestlustel osalenud õpilased kinnitasid, et on õpetajatega rahul, õpetajate selgitused ja hindamise põhimõtted on arusaadavad, õpe on huvitav ja vastab ootustele. Vestlustest võis järeldada, et õpilased peavad oma õpetajatest lugu ja hindavad neid kõrgelt, sotsiaalne keskkond on hea ja toetav. Hindamisvestlustel veendus komisjon, et ÖKRi õpetajad on väga motiveeritud ja entusiastlikud ning valmis panustama ÖKRi arengusse.

3.3.2 Õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist

Erialade juht viib õpetajatega läbi arenguvestlusi, tuginedes eneseanalüüsi küsitlusele, mille õpetajad eelnevalt kirjalikult täidavad. Kooli juhtkond toetab õpetajate professionaalset arengut. Koolis korraldatakse sisekoolitusi ja võimaldatakse osaleda muudel koolitustel ning stažeerida ettevõtetes ja teistes kutsekoolides. Koolitusvajadus ja soovid räägitakse läbi arenguvestlusel. Pikaajalised koolitused ja stažeerimised on planeeritud ning teada enne õppeaasta algust. Eneseanalüüsi ja vestluste põhjal edastab erialade juht infot koolitusvõimaluste kohta valdkonna listi kaudu. Õpetajad otsivad ka ise aktiivselt koolitusvõimalusi ja kooskõlastavad need erialade juhiga. Vestlusest selgus, et ÖKRi õpetajad on avatud ja õpihimulised ning kool on võimaldanud õpetajatel osaleda kõikidel nende valitud koolitustel. Õpetajatega vestlustest selgus, et koolituste puhul lähtutakse sageli pigem õpetaja soovist ja huvist kui ÖKRi vajadustest. Positiivne näide on samas õpetaja tollinduse-alane stažeerimine, mille vajadus oli tingitud tollinduse valikmooduli väljatöötamisest.

Eneseanalüüs on kool välja toonud vajaduse uute õppemeetodite rakendamiseks õppetöös, mis eeldab õpetajate metoodika-alaste teadmiste ja oskuste arendamist vastavatel koolitustel. Komisjoni hinnangul on oluline ka üksteiselt õppimine ja kogemuste jagamine. Kooli andmetel külastab majanduserialade juht tunde ja annab õpetajatele tundide kohta tagasisidet, mis on komisjoni hinnangul hea võimalus kolleegilt arendavat tagasisidet saada. Komisjon soovib ka õpetajatel (sh erinevate õppegruppide õpetajatel) üksteise tunde külastada ja hiljem tagasisidet anda ja mõtteid vahetada vastastikuse õppimise ja toetamise eesmärgil.

Eneseanalüüs väljastatud ÖKRi parendusvaldkond ja -tegevus on vene emakeelega õpetajate riigikeele viimine C1-tasemele ja selleks keelekursuste korraldamine, mida ka tehakse (B2- ja C1-taseme kursused). Eneseanalüüsi põhjal on koolituskavasse planeeritud stažeerimine eestikeelses töökeskkonnas või teises kutsekoolis, mis komisjoni hinnangul on igati asjakohane keeleoskuse arendamiseks. Vestlusel õpetajaga selgus, et planeeritud oli õpetaja stažeerimine Haapsalu KHKs, kuid pandeemia tõttu jäi see ära. Komisjoni hinnangul ei ole ÖKRis ära kasutatud kahe erineva õppekeelega õppekoha potentsiaali olla stažeerimise kohaks teise emakeelega õpetajatele. Komisjon soovib kaaluda võimalusi tihedamaks koostööks Narva ja Jõhvi õppekoha vahel, mis võiks pakkuda võimalusi ka keeleoskuse arendamiseks.

Kuna ÖKRil puuduvad välispartnerid, ei ole õpetajatel olnud võimalust stažeerida ja täiendada end välismaal. Komisjon soovib leida võimalusi õpetajate enesetäienduseks välismaal, mis aitaks laiendada silmaringi ja saada uusi kogemusi, mida õppetöös rakendada.

ÕKRil on juhtivõpetaja, kes on kahe õppekoha peale ühine ja töötab Narva õppekohas. Juhtivõpetaja tööülesanded on kooli saadetud lisamaterjalide põhjal praktika päevikute ja aruannete kontroll, rakenduskavade uuendamine, õppekavade loomine, uuendamine, praktika kaitsmisel osalemine. Hindamiskülastuse ja kooli eneseanalüüsi põhjal piirdub koostöö Narva ja Jõhvi õpetajate vahel praegu peamiselt korralduslike küsimuste arutamisega ühistel koosolekutel, kuid võiks olla sisukam ja mitmekesisem. Komisjoni hinnangul teevad õpetajad õppekoha siseselt suurepäraselt koostööd, kuid koostöö õppekohtade vahel vajab arendamist. Komisjon soovib panustada õppekohtade vahelisse koostöösse ja leida sellele koostööle eestvedaja, nt juhtivõpetaja näol.

Koolis töötab haridustehnoloog, kes nõustab õpetajaid e-materjalide koostamisel vastavalt vajadusele ja korraldab õpetajatele sisekoolitusi. Vajadusel juhendab haridustehnoloog õpetajaid samuti individuaalselt, aidates nii õppetöö käigus tekkinud probleemide lahendamisel kui ka õppeks sobivate digilahenduste leidmisel. Õpetajate digioskuste ning e-õppe arendamiseks korraldatakse koolis digipädevuste koolitusi, nt digipädevuste arendamise metoodikapäevad 2017. ja 2019. aastal. 2020/21 õppeaastal tuli õpetajatel kiiresti täiendada oma digipädevust, et üle minna distantsõppele.

Koolis ei toimu regulaarset töötajate rahulolu-uuringut. Komisjon soovib töötajate rahulolu uurida, nt kasutades 360-kraadi tagasiside uuringut, mis võimaldab saada tagasisidet erinevatelt olulistelt sihtgruppidele, mille analüüsi alusel on võimalik võtta vastu otsuseid parendustegevuste kohta.

Järeldused

Tugevused

- Püsiv ja motiveeritud õpetajaskond, kel on õpetatavas valdkonnas praktiline töökogemus, mis aitab hoida õppesisu vastavuses töömaailma vajadustega.
- Koolis töötab haridustehnoloog, kes pakub tehnilist ja metoodilist tuge IT valdkonnas õpetajatele ja õpilastele (digilahenduste kasutamisel ja rakendamisel)

Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused:

- Kuna ÕKRi neljast kutseõpetajast on raamatupidaja kutsega kaks, soovib komisjon kutseõpetajatel sooritada tase 5 ja tase 6 kutseksamid, mis tõstab eriala õpetajate professionaalsust, kvalifikatsiooni ja usaldust õpetamisel.
- Kool ei vii läbi regulaarset töötajate rahulolu-uuringut. Komisjon soovib töötajate rahulolu uurida, nt võtta kasutusele 360-kraadi tagasiside uuring, mis tagab kõige lähedasemate sihtgruppide käest saadava info, mille analüüsi alusel on võimalik võtta vastu otsuseid parendustegevuste kohta.

Arenguvõimalused

- Komisjon soovib õpetajatel (sh erinevate õppegruppide õpetajatel) üksteise tunde külastada ja pärast tagasisidestada ja mõtteid jagada vastastikuse õppimise ja toetamise eesmärgil.
- Komisjoni hinnangul ei ole ÕKRis ära kasutatud kahe erineva õppekeelega õppekoha potentsiaali olla stažeerimise kohaks teise emakeelega õpetajatele. Komisjon soovib kaaluda võimalusi tihedamaks koostööks Narva ja Jõhvi õppekoha vahel, mis pakuks võimalusi ka keeleoskuse arendamiseks.

- Kuna ÕKRil puuduvad välispartnerid, ei ole õpetajatel olnud võimalust stažeerida ja täiendada end välismaal. Komisjon soovib leida võimalusi õpetajate enesetäienduseks välismaal, mis laiendab silmaringi ja annab uusi kogemusi, mida rakendada õppes ja õppekavaarenduses.
- Hindamiskülastuse ja kooli eneseanalüüsi põhjal piirdub koostöö Narva ja Jõhvi õpetajate vahel praegu põhiliselt korralduslike teemade arutamisega ühistel koosolekutel, kuid võiks olla sisukam ja mitmekesisem. Komisjoni hinnangul teevad õpetajad õppekoha siseselt head koostööd, kuid koostöö õppekohtade vahel vajab arendamist. Komisjon soovib panustada õppekohtade vahelisse koostöösse ja leida sellele koostööle eestvedaja, nt juhtivõpetaja näol.
- Komisjon soovib õppetöö mitmekesistamiseks kaasata mõlemas õppegrupis ja mõlemal õppeaastal võimalusel praktikuid väljapoolt kooli, kes tooksid õppetöösse rohkem ja mitmekülgsemat praktilist kogemust töömaailmast. Samuti võiks kaaluda võimalust õpetajate vahetuseks kahe õppegrupi vahel, mis rikastaks õpilaste õpi- ja õpetajate õpetamiskogemust ja looks hea võimaluse üksteiselt õppimiseks.

4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused majandusarvestuse ja maksunduse õppekavarühmas

Tugevused

- Püsiv ja motiveeritud õpetajaskond, kel on õpetatavas valdkonnas praktiline töökogemus, mis aitab hoida õppesisu vastavuses töömaailma vajadustega.
- Koolis töötab haridustehnoloog, kes pakub tehnilist ja metoodilist tuge IT valdkonnas õpetajatele, õpilastele kui ka õpetajatele (digilahenduste kasutamisel ja rakendamisel)
- Kool toetab ja võimaldab õpetajatele täiendusõpet ja stažeerimist. Hea planeerimise tulemusel on võimalikud ka pikemaajalised koolitused ja stažeerimine.
- Õpilaste toetamise süsteem hõlmab nii tugispetsialiste kui grupijuhendajaid, kes tegutsevad koostöös ja annavad endast parima õpilaste toetamisel. Info toetusvõimaluste kohta õpilastele on piisav.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- Õpilaste riigikeele oskus on kasin nii vene kui osaliselt ka eesti õppekeelega rühmas. Komisjon soovib kaaluda täiendava eesti keele õppe pakkumist, et aidata lõpetajatel saavutada eesti keele tase, mis tagab konkurentsivõime ja võimaldab edasi õppida. Komisjon soovib valida koolil asjakohane viis keeleoskuse arendamiseks, nt kõrvuti inglise keelega pakkuda valikmoodulina ka eesti keelt, korraldada täiendav keeleõpe koos teiste erialadega, õpetamisel rakendada lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) meetodeid.
- Narva õpperühma õpilased ei ole teadlikud oma õigusest valikmooduleid valida. Valiku teeb nende eest ära kool. Komisjon soovib parandada kommunikatsiooni, et valikmoodulite valimise protsess oleks mõlema õppekoha õpilaste jaoks teada ja tagada, et õpilastel on võimalik valikmooduleid valida.

- Tagasisidet küsitakse õpilastelt mooduli lõpus põhiliselt õpetaja ja õpetamise kohta, kuid ei küsita nt õppekava ja õppimise kohta. Tagasiside küsimustele vastajaid on vähe. Komisjon soovib lisada tagasisidesse küsimusi, sh õppekava ning õppimise kohta, mida saab tõhusalt kasutada õppe parendamiseks. Üksiti soovib komisjon küsida tagasisidet ka vilistlastelt ja leida võimalusi, kuidas motiveerida nii õpilasi kui ka vilistlasi rohkem tagasisidet andma.
- Õpilased ja õpetajad tõid vestlustes välja, et raamatupidamist õpetatakse algul tegema käsitsi ja alles hiljem raamatupidamisprogrammiga, kuid nende hinnangul oleks tulemuslikum õppida käsitsi ja programmiga raamatupidamist paralleelselt. Komisjon soovib muuta õpet nii, et paralleelselt õpitakse tegema raamatupidamist käsitsi ja raamatupidamisprogrammiga, suurendades programmiga tehtavate praktiliste harjutuste hulka.

Arenguvõimalused

- Komisjon soovib valdkonna-spetsiifiliste digilahenduste ja digioskuste osakaalu suurendamiseks õppekavas koostada konkreetne arendusplaan ja arendusse kaasata mõlema õppekoha õpetajad, tööandjad jt huvigrupid.
- Komisjon soovib kaaluda projektõppe või sellele sarnaste kompleksülesannete rakendamist nii õppe- kui hindamismeetodina. Projektipõhine õpe aitab praktiliste oskuste kõrval arendada ka muid raamatupidajale tänapäeval nii vajalikke oskusi: suhtlemisoskus, juhtimis- ja koostööoskus, terviku nägemise oskus jt.
- Komisjon soovib ka õpetajatel (sh erinevate õppegruppide õpetajatel) üksteise tunde külastada ja hiljem analüüsida ja mõtteid jagada vastastikuse õppimise ja toetamise eesmärgil.
- Hindamiskülastuse ja kooli eneseanalüüsi põhjal piirdub koostöö Narva ja Jõhvi õpetajate vahel praegu ühiste koosolekutega, kuid võiks olla sisukam ja mitmekesisem. Komisjoni hinnangul teevad õpetajad mõlemas õppekohas head koostööd, kuid koostöö õppekohtade vahel vajab arendamist. Komisjon soovib panustada õppekohtade vahelisse koostöösse ja leida sellele koostööle eestvedaja, nt juhtivõpetaja näol.
- Õpetajad annavad õpilastele tagasisidet peamiselt kokkuvõtva hindamise tulemuste kohta. Komisjon soovib anda õppe käigus rohkem õppimist toetavat tagasisidet (kujundav hindamine), mis on oluline hoob õpiedukuse toetamisel. Vajadusel planeerida õpetajatele koolitusi kujundava hindamise teemadel.
- Komisjon soovib õppetöö mitmekesistamiseks kaasata mõlemas õppegrupis ja mõlemal õppeaastal võimalusel praktikuid väljapoolt kooli, kes tooksid õppetöösse rohkem ja mitmekülgsemat praktilist kogemust töömaailmast. Samuti võiks kaaluda võimalust õpetajate vahetuseks kahe õppegrupi vahel, mis võiks rikastada õpilaste õpi- ja õpetajate õpetamiskogemust ja luua hea võimaluse üksteiselt õppimiseks.

Soovitus erialavõrgustikule

- Komisjon teeb ettepaneku arendada koostöös kõigi raamatupidamise erialal õpetavate kutsekoolidega, Äriregistri, Maksuameti jt asutustega ning koostöös luua RP erialal pilvelahendusega e-labor või test-keskkond, mis lubab õppijal harjutada erinevate ettevõtlusvormidega (osaühing, aktsiaselts, FIE, riigiettevõtte, jne), tegevusvaldkondadega (teenindus, tootmine, kaubandus, pangandus, kindlustus, jne) jt muutujatega ettevõtte

erineva väljundiga majandus – ja maksuarvestuse protsesse kuni deklaratsiooni ja majandusaasta-aruande koostamiseni välja.

Soovitus Haridus- ja Teadusministeeriumile

- Komisjon soovib kaaluda Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse raamatupidamise eriala õppe riikliku toetamise jätkamist. Riik on otsustanud luua Ida-Virumaale 50 000 uut töökohta toetades uute ettevõtete loomist, mis omakorda vajavad haritud raamatupidajaid. Hariduse ning majanduse arendamise suunad peaksid käima käsikäes.

Ida-Virumaal on keskmine palk Eesti keskmisest madalam ning tasuta õppe sulgemine sunnib erialast huvitatutel loobuma oma valikust, kuna pealinnas õppimine ei ole rahaliselt võimalik. Kellel aga on majanduslikult võimalik minna pealinna eriala õppima, need koduskohta ei naase, kuna pealinnas on palk kõrgem. Tagajärjeks on noorte ja tööealiste väljarändamine Ida-Virumaalt, mis on Eesti kõige suurem.

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse raamatupidamise eriala lõpetajate eksamitulemused näitavad, et kool teeb raamatupidajate õpetamisel head tööd, valmistades ette raamatupidajaid mikro-ja väikeettevõtetele.